

‘İradene hakim ol ve ipleri ele al’

Nietzsche

Yerimizden kalkmak..

Niçin mi?

Bazen uzun depresyon dönemleri, aklımızı toparlayıp, vaktimizin gelmesini beklememiz için gereklidir. Günler ve hatta aylar boyu uzanıp, serilip, sonra hiçbir şey yokken ortada, hırsla kalkıp hızla çalışmaya veya her zaman yapmayı istemiş olduğumuz şeyi yapmaya başlayabiliriz.

Ama bir türlü kalkamayabiliriz de yerimizden, her şeyin mükemmel olduğu hayal bir zamanı umup çağırarak öylece bekleriz. Yüreğimizdeki derdi kendimizle ve iç dünyamızla ilgili, gizli bir dehliz zannıyla içimize kapatırız.

Fakat tanımadığımız bir gülümseme, veya bir insan bakışı bazen en dipteki düşümleri bile gevşetebilir. Ve başka hiçbir şey paylaşmadığınız, ortak hiçbir nokta taşımadığınızı sandığınız bu insanın gözlerinde, sizin bile her zaman farkında olmadığınız ama içinizi kaplamış bu derdi

paylaştığını görüverirsiniz birden.

Biz zamanı değiştirmeye başlamadan önce en azından bizim için hiçbir şey değişmeyecektir. Ve büyük sorunlar, ne kadar saklı olsa da, tek başına çözülmesi imkansız bir hale gelene kadar karışmıştır çoktan. Net bir bakış ister, ve sahibi yakından onu ancak bulanık görebilir.

Tek ihtiyacımız olan değiştirme yeteneğimizi fark edebilmektir oysa ki..

Ayağa kalkmak; daha iki yaşındayken heyecanla ve inatla başardığımız, ama ayağa kalkana kadar defalarca yerle kucaklaştığımızı nedense artık unuttuğumuz..

Bu sefer başka bir şey için ayağa kalkmak, daha önce denemediğimiz, tatmadığımız bir şey için..

Yeni bir zevkin peşine düşmek, yeni bir olgunluk derecesi takmak omuzlarımıza..

Bu ev o kadar dağınık ve pis ki, artık toplanmasına imkan yok derken, tek bir eşyanın yerine kalkmasıyla o doyumsuz süreç başladı bile. Sadece insanoğlunun becerisi, düzenleme...

Vahşi bir ormanda bir insanın nerede yaşadığını anlamak zor değildir. Düzen işaretlerini gördüğünüz anda hem türünüzü tanıdınız bile. Üst üste konmuş odun parçaları var bir yerlerde. Çiçekler gelişi güzel değil, sıralı sıralı açmışlar. Belli ki biri dikmiş onları. Doğayı sahiplenmek, aldığımız bilinci ona iade ederken kattığımız tek şey olan düzen ile mümkün.. Ama hiçbir zaman tam yerine oturmayacak, bir parça hep bir başkasının üzerine düşecek, ve yerine konacak bir baş kalkacak oradan. Değişim hep işaretlerini verecek.

Ayağa kalkmak niçin mi?

Varlığımızı seyredebilmek için yaptıklarımızda. Neden olduğunu anlayabilmek için kendimizin. Yaşamın tuhaf mucizesi, hep bir şey daha var yapabileceğimiz. Bir şey daha ki en derinlerde saklı öğretisi.

Yardım edebilmek birisine.

Nephes'in bir hikayesi vardı. Daha önce defalarca duyulduğunu, yaşandığını hissettiren hikayelerden. Varlık alanlarımızın kilit noktalarından süzülür bu daha önce yaşanmış olduğunu hissettiren deneyimler. Tabii ki yaşadık. Yüz yıllar boyunca edindiğimiz bellek değil mi hücrelerimizde gizlenen.

Kapı çalınır, kapı açılır. İhtiyar bir adam, bakar gözlerinize. Bir ekmek parası.

Yok demiş bulundunuz işte, belki sahiden de yoktu.

Peki hatırladığınızda dolaptaki ekmeği, daha yeni kapatmışken kapıyı.

Ve uzandığınızda pencerenizden seslenebilmek için apartmandan çıkan dedeye.

Ve beklediğinizde dakikalarca pencerede.

Apartmandan çıkan kimse yoksa!

Anlarsınız ki birden ürpererek, aslında bu o dede için değil, sizin için bir fırsattı. Her yardım ettiğinizde birisine, gökyüzünün krallığı sizin için kırılan bir göz gibi açılıp kapanır.

Yokluktan üretirsiniz bu krallığı yeniden.

Karşılığında verecek bir şeyi yok zannettiğiniz gözleri pırıltılı çocuk yanınızda oturan. Sıcak çayınızı içip gülümser, ve öylesine bir şeymiş gibi, yıllardır aradığınız bir fikri fısıldar yüreğinize. 'Sen şu konuda çok yeteneklisin biliyor musun, niye bunu denemiyorsun'. Think tank'lara,

araştırma şirketlerine koşturacakken siz, fikri biraz ötenizde buldunuz bile. Fikir daha önce ne şekilde taşınmış, hangi hataları veya doğruları nerelerde yaşamış, yolunuzu hızlandırmak için o zaman gidersiniz araştırma şirketine. Sahici bir fikre, başarılı bir gelişim sağlamak için.

Hesaplamayın. Bu sağ beynin alanıdır. Burada hesaplar bir içe yaramaz. Her şeyin karşılığı vardır. Hepsinden önemlisi, çoğu zaman içinizde.

Beklediğiniz karşılık verdiğiniz taraftan değil, çoğu zaman dönüp dolaşıp başka birinden gelir size. Fark edersiniz ki sizin de hep istediğiniz, ama bir türlü bir şey veremediğiniz insanlar vardır. Bazılarından hep gelir size, bazılarına da hep verirsiniz. Kendinizle ilişkilendirmek döngüyü birebir, bir hatadır çünkü bu çok daha büyük bir alandır.

Birinden bir şey gizlediğinizde, aslında kendinizden gizlediğinizi anlarsınız. Birinin sorunu zannettiğiniz şey, aslında sizin sorunuzdur. Sadece aranızda dönüp dolaşan ışık kırılmış, görüntüleri farklılaşmıştır. Biraz düşünün, birine her kızdığınızda sizdeki bir sorunu bulacaksınız. Her sorun yolunuzu uzatacak, yeni bir yön verecek size farklı bir düşünme yöntemiyle çözüme doğru giderken.

İçinizde doğru, usanmak bilmeden yinelenip durur. Bu bir hataydı sinyalinizi duyduğunuz anda güvendesiniz. O ses susmadığı sürece, hatanızı bir sonraki deneyiminizde düzeltme şansınız vardır.

Buğday mı, hikmet mi*..

Buğday sormaya giden Yunus'a, İbrahim'in verdiği hikmet dersini duymuşunuzdur.

Onu savaşa gönderir, ve asıl ihtiyacı olan şeyin buğday değil, hikmet olduğunu öğrenmesini sağlar.

Biz bu derslerle büyüdük. İnsanlarımız hikmetini içinde sakladı pırıl pırıl elmaslar gibi. Onların gerçekten buğdaya ihtiyaçları varsa artık, onlara kulak verin. Bizden ders almayacak kadar yetkindi bebeği yanında açlıktan ölen kadın.

İstemek ayıp sayıldıysa topraklarımızda, hikmetin gücü hala yaşadığı içindir.

Size verilenleri almaktan çekinerek reddettiğinizde, bu davranışınız karşınızdakine 'ben olsam vermezdim' hissini taşır. Sizin için bir şey hissedildiğinde ve size sunulduğunda hemen karşılık vermeye çalışarak yolu tıkamayın. Siz de hissedeceğiniz ve gerçekten gerekeni sunacağınız zamanı bekleyin.

Araçsal akıl uyandı ülkemizde. En az emek ile en çok karı sağlamak. Maddiyat neredeyse oraya koşturmak. Halbuki kırılan bir şeyler var ilişkilerimizde, yüreğimizde. Yüzyıllarca sabırla taşınmış

hikmet. İstemek ayıp sayıla sayıla susturulan ihtiyaçlar. Şimdi mengenesinden fırlamış gibi ortaya çıkarak, engel tanımadan akıp duracak, özenle büyütülen erdemleri susturup yok edecek.

Bir kişinin ayıbı, yüz kişinin edebinden önde sayılacak.

Halbuki insanlar nedenini başta anlayamadıkları şeylere mıknatıs gibi çekilirler. Bağırışların, çağırışların, yakarışların arasında hala kulaklarımız bir fısıltının peşinde koşar.

Fısıltıyı yok saymak basittir. Daha fazla bağırmaya çalışmak ise garip. Halbuki benliğimiz fısıltılarla iyileşir.

Güç ve kudret içinde gözükeler bir gün bu fısıltının gelip onları bulacağı günü beklerler. Pahalı kostümler yabancılaştırır insanı. Halbuki tüm insan rüyaları birbirine benzer. Gerçek muhtaç olunan, saçlarda dolaşan bir eldir.

En pahalı şey bir dost tesellisidir. Paha biçilemez..

Araçsal akıldan sonra iletişimsel akıl keşfedildi batıda. Takibin gerisi, takipten bile anlamsız geliyor kulağa.

Kırılan yüreklerin üzerinde sofralar kurmak.

Sonra biz eskiden doğruymuşuz demek. Tekrar ulaşmak birbirimize enkazlarımızın arasından..

Zenginliğin tek yolu yıkıp, kıymak değil. Sadece korkmamak. Üstelik bizde olmayan bir korkuyu taklit etmeye zorlanıyoruz. Niçin?

İlle de akılla anlatmamız gerekiyorsa demiş John Rawls. Sosyal adaleti sağlamamız gerekir çünkü biz de bir gün kötü duruma düştüğümüzde, o kadar da kötü olmamamızı sağlar.

İletişimsel aklın kurucusu Habermas, felsefenin yaşayan çınarı, insanlık sırlarının arasından gülümsemiş. 'Hakikat derin bir şekilde sosyal adaletin sağlanmasına bağlıdır.'

Zor gibi gözükten şeyler, ödülleri çok büyük olduğu için zor hissi verir. Bu ödülü müjdeler.

Daha ne kadar ağlayacağız televizyonun başında bir parça ekmek için birbiri üstüne düşen yaşlı kadınları seyrederken.

Gerçekten yapabileceğimiz bir şey yok mu? Gerçekten çok mu önemli alacağımız son model

cep telefonu. Halbuki arayacak bir kimseniz, ve onunla paylaşacak hakiki bir cümleiniz yoksa bir şey ifade etmez o son teknoloji.

Teknoloji düşmanlığı değil derdimiz. Sadece o telefonu ertelemek ve yardımı öne almak gerekli belki. Çünkü biz duymuyoruz ama çılgınlıklar yükseliyor yüreğimizden. İçten içe hasta ediyor bizi adaletsizlik. Konuşacak bir şeyimiz veya herhangi bir gerçekliğimiz kalmıyor sonra. Pırıltılar bir bir sönüyor paylaşım olmadan. Renkler tek düze ve sıkıcı bir hal alıyor.

Niye mi ayağa kalkıyoruz? Niye çenesi yukarıda dik bir duruşu takip ediyoruz?

Köklerimizin buna ihtiyacı var şimdi. Aslında eğiktir boynumuz. Vicdanımıza kilitlenir aklımız. Tek başına baş edemeyeceğimiz gerçeklerle doludur yaşam. Ve asla anlayamayacağımız bir sona doğru giderken tek tesellimiz eğik başımızdır.

Güçsüz olduğumuz yerlerde zaafı kabullenmekle başlar diklik. Kabullendiğimiz anda ilaçlarımızı buluruz. Nötrken doğamıza koşar, onu yansıtırız. Boynumuz eğikken acımızı anlarız. Ve dik durduğumuzda, bunun için gerekenleri yapmaya başlarız. Tek başımıza değil belki, birbirimizle.

Ve yardım fırsatı. Yürekte kanatlanır. Ama gerçek bir yardım olması için güçlü bir akla ihtiyaç

duyar. Bağımlı kılmadan yardıma, maraz doğurmadan iyilikten. Hem kendimiz, hem diğerlerimiz için gerçek bir duygu yaratmak ve onu paylaşmak. Paylaştıkça, gidip geldikçe aramızda katlanan, kanatlan, ve diğer benliklere ilham yollayan bir şey.

Sonun bizim için başlangıç olacağını hissettiren, ve eşikte tek yoldaşımızın vicdanımız olduğunu hatırlatan bir şey.

Peki, tabi ki..

Sorumluluk mu?

O benim tanımım artık şimdi..

* Nihat Genç'e hikayeyi hatırlattığı için teşekkür borçluyuz.